

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads riktlinjer för alkoholservering samt försäljning av folköl

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Miljö- och klimatnämnden
Gäller för: Göteborgs Stad
Diarienummer: MKN-2021-9557
Datum och paragraf för beslutet: 2022-01-25, § 13

Dokumentsort: Riktlinje
Giltighetstid: Fr.o.m. 2022-06-28 och tills vidare, beslut KF 2022-06-16 dnr. 1649/20 om upphävande av tidigare riktlinjer.
Senast reviderad:
Dokumentansvarig: Enhetschef tillståndsenheten

Bilagor: -

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje.....	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	5
Organisation	5
Riktlinje	7
Information och kontakt.....	7
Ansöka om ett serveringstillstånd.....	7
Handläggningstider	8
Lämplighetsprövning.....	8
Kunskapsprov	9
Serveringstider.....	9
Yttranden från den egna och andra myndigheter	10
Serveringstillstånd kan förenas med villkor	10
Matutbud.....	10
Lokaler.....	11
Särskilt om vissa tillstånd	12
Kontroll av serveringstillstånd	13
Folkölsförsäljning	15
Kontroll av folkölsförsäljning.....	15

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Alkohol drycker är inte vilken vara som helst. Därför har lagstiftaren beslutat att alkohol drycker ska regleras särskilt genom en egen lagstiftning, alkohollag (2010:1622). Detta görs bland annat genom punktskatter, ett detaljhandelsmonopol för alkohol drycker genom Systembolaget¹ samt att det krävs ett serveringstillstånd för att få servera alkohol drycker.

Måttlig konsumtion av alkoholhaltiga drycker är för många ett väl etablerat och socialt accepterat inslag i mat- och umgängeskulturen. Samtidigt är alkoholens negativa medicinska och sociala konsekvenser och skadeverkningar en av vår tids stora utmaningar. Alkohol ligger bakom tusentals personliga tragedier och påverkar samhällsutvecklingen ekonomiskt, socialt och kulturellt. Barn och andra närstående till personer med ett missbruk är ofta särskilt utsatta. Den svenska alkoholpolitikens mål är att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målet ska nås genom insatser som motverkar skadligt dryckesbeteende och bidrar till en minskad total alkoholkonsumtion. Ett av de främsta och mest grundläggande politiska instrumenten för att nå detta mål är en restriktiv lagstiftning på alkoholområdet. Med en väl fungerande lagstiftning har samhället möjlighet att kontrollera hanteringen av alkohol i samhället och särskilt begränsa tillgängligheten till alkohol i vissa miljöer och sammanhang. Det är särskilt angeläget att regelverket ger barn och unga det skydd de behöver. (Prop. 2009/10:125 s. 56)

Göteborgs Stads ambition med riktlinjer för alkoholservering är att de ska skapa förutsebarhet kring hur handläggningen kommer att gå till och vilka underlag som kommer att krävas samtidigt som den bidragit till en effektiv och rättssäker handläggning. De som vill ansöka om serveringstillstånd ska således ges en översiktlig bild av alkohollagens bestämmelser samt kunna skapa sig en bild av om en tänkt etablering är möjlig. De som redan är innehavare av ett serveringstillstånd ska kunna skapa sig en bild av hur tillsynen bedrivs.

Det ska tydligt framgå för såväl den som söker serveringstillstånd som för allmänheten vad som gäller i kommunen. (Prop. 2009/10:125 s. 94)

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare och riktar sig till verksamhetsutövare i Göteborgs Stad som har för avsikt att söka ett serveringstillstånd eller som har ett serveringstillstånd. Den riktar sig också till de som arbetar med prövning av ansökningar och tillsyn av befintliga tillstånd, samt till politiker och intresserad allmänhet.

---

¹ Motivet till att vi har ett detaljhandelsmonopol för försäljning av alkohol drycker är den så kallade desintresseringsprincipen som innebär att det privata vinstintresset utesluts eller begränsas i syfte att hålla nere alkoholskadorna.

Bakgrund

Av 8 kap. 9 § alkohollagen framgår att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Det är alltså ett uttryckligt lagkrav att kommunen ska upprätta riktlinjer för alkoholserving.

Det finns inga föreskrifter som exakt anger hur riktlinjer om servering av alkoholdrycker ska vara utformade. Folkhälsomyndigheten har gett ut *Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving*² som ett stöd till kommunerna vid framtagande av riktlinjer. Vägledningen är inte bindande. Av vägledningen framgår bland annat att *”riktlinjerna ska utgå från alkohollagens regler och rättspraxis, som i vissa fall ger kommunerna ett visst utrymme att utveckla sin egen alkoholpolitik. Kommunernas riktlinjer får dock inte avvika från alkohollagen. Riktlinjerna får inte heller vara formulerade på sådant sätt att de kan tolkas som regler i lagens mening, det vill säga normgivande. Kommunerna har inte bemyndigande, alltså befogenhet, till normgivning enligt vare sig alkoholförordningen (2010:1636) eller regeringsformen (1974:152)”*, (vägledningen är en e-publikation och saknar därför sidhänvisningar).

Vidare framgår det av alkohollagens förarbeten att *”väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt”*. Samtidigt anger lagstiftaren att *”alkohollagen ger ett visst utrymme till lokal anpassning av när och var servering av alkoholdrycker ska tillåtas i kommunen. Sålunda föreskrivs i 8 kap. 20 § under vilka tider alkoholserving får förekomma om inte tillståndsmyndigheten medger annat. I samma paragraf anges att det vid bestämmande om serveringstid ska tas hänsyn till vad som föreskrivs i 17 §. I nämnda bestämmelse anges att om det på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa får serveringstillstånd vägras. Självfallet kan kommunen inte i något fall ha egna regler som avviker från lagen eller anslutande föreskrifter. De kommunala riktlinjerna får inte heller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning. Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling inom kommunen av tillståndsansökningar och att skapa en förutsebarhet”*. (Prop. 2009/10:125 s. 94)

Organisation

Enligt 9 kap. 5 § alkohollagen ska kommunens uppgifter enligt denna lag fullgöras av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer. Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad har beslutat att dessa uppgifter, sedan den 1 januari 2021, ska fullgöras av miljö- och klimatnämnden.

Miljö- och klimatnämnden ska som ansvarig nämnd för frågor som rör alkoholserving fatta beslut om riktlinjer för alkoholserving. I ärenden som rör enskilda så har nämnden valt att delegera beslutanderätten till ett utskott som består av ledamöter ur nämnden samt

---

² [Vägledning för kommunala riktlinjer för alkoholserving — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/om-oss/utgivelser/riktlinjer-for-alkoholserving/)

till förvaltningens direktör. Direktören har i sin tur beslutat att vidaredelegera besluten till andra tjänstepersoner i förvaltningen.

Tillståndsprovning och tillsyn finansieras av avgifter. Hur avgifterna beräknas framgår av taxa antagen Göteborgs Stads kommunfullmäktige. Avgifterna skrivs upp varje år enligt index och aktuella avgifter finns på Göteborgs Stads webbplats. Kommunens rätt att ta ut avgifter regleras i 8 kap. 10 § alkohollagen.

Riktlinje

Information och kontakt

Det enklaste sättet att hitta information är via stadens webbplats www.goteborg.se. Där finns information om vad som krävs vid en ansökan om serveringstillstånd eller vid anmälan om försäljning av folköl. Där finns även blanketter och anvisningar och man kan lämna in en ansökan eller anmälan direkt på webben. På webben går det också att anmäla förändringar i verksamheten samt uppdatera listan över anmälda serveringsansvariga.

Vill man kontakta verksamheten finns kontaktuppgifter på stadens webbplats. Man kan också ringa stadens kontaktcenter 031-365 00 00.

Ansöka om ett serveringstillstånd

För att bedriva servering av alkoholdrycker krävs ett serveringstillstånd. Ett tillstånd kan vara utformat på lite olika sätt och avse servering till allmänheten eller servering till ett slutet sällskap. Serveringen kan vara stadigvarande eller tillfällig.

Gemensamt för alla serveringstillstånd är att de alltid är kopplade till en juridisk eller fysisk person, att serveringstider reglerar när serveringen får ske, att ett kunskapsprov ska genomföras och att det ska finnas en ansvarig person på plats, en så kallad serveringsansvarig.

Det innebär att ett serveringstillstånd inte kan överlåtas, att servering inte får ske utanför de angivna tiderna, att ett prov ska genomföras med godkänt resultat och att det ska finnas någon som ansvarar för att ordning och nykterhet upprätthålls och att personer under 18 år eller märkbart påverkade personer inte blir serverade alkoholdrycker.

Alkohollagen medger följande typer av serveringstillstånd:

- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten
- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten för pausservering
- Stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap, genom så kallad klubbbrättighet (föreningar, företag med flera) eller festvåningsverksamhet
- Stadigvarande serveringstillstånd för catering till slutet sällskap
- Stadigvarande provsmakningstillstånd för tillverkare av alkoholdrycker
- Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten
- Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap
- Tillfälligt provsmakningstillstånd för tillverkare av alkoholdrycker
- Tillfälligt provsmakningstillstånd för partihandlare av alkoholdrycker

Handläggningstider

Hur lång tid en utredning tar beror till stor del på hur fullständig en ansökan är då den lämnas in. Om ansökan måste kompletteras fördröjer det utredningen. Det är därför rekommenderat att påbörja ansökningsprocessen i god tid och noggrant kontrollera vad som gäller för ansökan, vilka handlingar som ska lämnas in och ta fram andra uppgifter som kan efterfrågas. Att lämna in ett fullständigt underlag vid ett tillfälle förkortar handläggningstiden. Alla utredningar tar olika lång tid beroende på hur komplicerade de är.

Av alkoholförordning (2010:1636) framgår det att en kommun i ett ärende om serveringstillstånd ska fatta beslut inom fyra månader från det att en ansökan är fullständig (5 §). Om det är nödvändigt får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader.

Vad som är en fullständig ansökan är inte reglerat. I Göteborgs Stad anses en ansökan vara fullständig då sökanden inkommit med de handlingar som, av förvaltningen, har begärts in och som krävs för en fullgod bedömning enligt alkohollagen.

Lämplighetsprövning

En sökande ska vara lämplig för att beviljas ett serveringstillstånd. Lämplighetskravet innebär att sökanden med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt ska vara lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i alkohollagen (8 kap. 12 § alkohollagen).

Kravet om lämplighet utgör en stor del av utredningen avseende ett serveringstillstånd och riktas både mot den juridiska personen samt mot de fysiska personerna bakom den juridiska personen. Även andra bolagsengagemang som de fysiska personerna är engagerade i vägs in i bedömningen. Det är kommunen som avgör vilka fysiska personer som ska prövas och de benämns som personer med ett betydande inflytande i verksamheten. Det kan till exempel vara firmatecknare, ägare och verklig huvudman.

Personliga förhållanden avser framförallt tidigare eller misstänkt brottslighet och särskilt allvarliga anses brott med anknytning till rörelsen eller som är alkoholrelaterade vara.

Ekonomiska förhållanden avser framförallt sökandens vilja att betala skatter och avgifter till det allmänna och att det görs i tid. Därför kan försenade skattebetalningar utgöra ett hinder för att beviljas ett serveringstillstånd. Hur sökanden finansierat sin verksamhet, så att det inte skett med oskattade pengar, kontrolleras. På samma sätt kontrolleras att sökanden haft en inkomst som beskattats på rätt sätt och att det finns ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten. Att bokföring är upprättad på ett korrekt sätt är också viktigt för att kunna erhålla ett serveringstillstånd.

I Göteborgs Stad finns det en uttalad ambition om att stadens näringsidkare ska kunna bedriva sina verksamheter på lika villkor och att osund konkurrens ska motverkas. En del i detta är att aktivt arbeta så att alkohollagens lämplighetsbestämmelser efterlevs.

Kunskapsprov

För att erhålla ett serveringstillstånd krävs det att minst hälften av de personer som kommunen bedömer har ett betydande inflytande i verksamheten har avlagt ett kunskapsprov med godkänt resultat (8 kap. 12 § alkohollagen).

Det är Folkhälsomyndigheten som har tagit fram provet och rättar det. Kommunens uppgift är att tillgodose möjligheten att avlägga prov. Folkhälsomyndigheten har tagit fram föreskrifter för provets innehåll och under vilka förutsättningar som provet får skrivas, *Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter (FoHMFS 2014:7) om kunskapsprov, HSLF-FS 2020:77*³.

Varje person ges möjlighet att skriva provet tre gånger. Om ett godkänt resultat inte uppnås kommer ansökan inte beviljas. Sökanden har då möjlighet att på nytt ansöka och kommer ges möjlighet att återigen avlägga provet. Det utgår en avgift för varje gång som provet avläggs.

Innehållet i provet varierar beroende på vad ansökan avser.

Ett prov är giltigt i fem år efter att det avlagts. För den som varaktigt har kvar sitt serveringstillstånd behöver dock inte ett nytt prov avläggas för att tillståndet fortsatt ska gälla.

Det krävs att det finns en inlämnad ansökan för att ges möjligheten att avlägga provet. I Göteborgs Stad hålls minst ett provtillfälle per vecka, med eventuellt undantag för helgdagar beroende på hur de infaller.

Serveringstider

Enligt 8 kap. 19 § alkohollagen beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får serveras. Vid bestämmande av serveringstiden ska kommunen särskilt beakta serveringsställets belägenhet eller andra skäl som befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa i enlighet med 8 kap. 17 § alkohollagen.

Serveringstiderna enligt alkohollagen, den så kallade normaltiden, är kl. 11:00 till kl. 01:00.

I Göteborgs Stad har kommunfullmäktige beslutat⁴ att tidigaste serveringstid är kl. 10:00. Senaste serveringstid är bestämd till kl. 03:00 måndag till torsdag samt till kl. 05:00 fredag, lördag, söndag samt dag före helgdag.

Det föreligger ingen absolut rätt att bedriva servering fram till kl. 05:00 utan en bedömning görs alltid i varje enskilt fall och hänsyn tas då till vad som anges ovan, till exempel risken för att boende störs av verksamheten.

För den som har ett stadigvarande serveringstillstånd så går det bra att ansöka om en tillfällig utökning av serveringstiden.

---

³ [HSLF-FS 2020:77 Rättelse \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/omsorg/omsorgstyper/alkohol/halsa-och-nykterhet/alkohollagen/2020-07-27-hslf-fs-2020-77-rattelse)

⁴ Kommunfullmäktiges beslut 2022-06-16 dnr. 1649/20

Yttranden från den egna och andra myndigheter

Vid en ansökan om serveringstillstånd ställs frågor till andra myndigheter om sökanden och om verksamheten. Det är vilken typ av ansökan som avgör vilka instanser som ska remitteras. Vid ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten remitteras alla instanser medan det vid till exempel en ansökan om utökning av serveringstiden skickas remisser till Polismyndigheten.

Polismyndigheten yttrar sig avseende sökandens personliga förhållanden, till exempel uppgifter ur belastnings- och misstankeregistret. Polismyndigheten gör också en bedömning av verksamheten utifrån ordningsläget samt de sökta serveringstiderna. Av 8 kap. 11 § alkohollagen framgår att en ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att Polismyndighetens yttrande har inhämtats.

Skatteverket lämnar uppgifter om sökandens ekonomiska förhållanden så som försenade skattebetalningar eller beslut om kontrollavgifter.

Avdelningen för miljötillsyn inom miljöförvaltningen yttrar sig över risken för närboendestörningar i vilken ingår en bedömning av de sökta serveringstiderna.

Socialnämnderna yttrar sig över sådana omständigheter som kan kräva en god lokalkännedom, till exempel om området har en känd missbruksproblematik eller om det ligger en ungdomsgård i anslutning till den sökta verksamheten.

Serveringstillstånd kan förenas med villkor

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer så kan en myndighet förena ett beslut med ett villkor. Villkoret får inte gå utöver vad som krävs för att bestämmelser i lagen som beslutet avser ska upprätthållas. Det innebär till exempel att myndigheten inte kan villkora beslutet med att annan lagstiftning ska efterlevas.

I Göteborgs Stad villkoras beslut framförallt med krav om att förordnade ordningsvakter ska anlitas vid vissa tidpunkter. Ett krav om förordnade ordningsvakter sker alltid efter samråd med Polismyndigheten. Sen serveringstid samt verksamhetens inriktning är sådana omständigheter som gör att krav om att förordnade ordningsvakter ska anlitas kan ställas.

Krav om bordsservering är ett annat exempel på villkor, vilket ställs då till exempel en uteservering inte ligger i direkt anslutning till serveringslokalen.

Matutbud

Ett grundläggande krav för att få servera alkoholdrycker är att verksamheten också serverar mat. I Sverige har man i lagstiftningen under lång tid beaktat det positiva förhållande som finns mellan matkonsumtion och en lägre berusningsnivå.

För ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten så innebär det att verksamheten ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalerna och att lagad eller på annat sätt tillredd mat ska tillhandahållas. Maten ska tillagas eller tillredas i det egna köket. För

tillfällig servering eller till slutet sällskap räcker det att maten är tillredd. Det finns inte heller något kökskrav (8 kap. 15 § alkohollagen).

Med ”lagad eller på annat sätt tillredd mat” avses ett varierat utbud av maträtter, det vill säga mat som har tillagats eller tillretts för att utgöra en del av en måltid. Såväl förrätter och huvudrätter som efterrätter ska kunna erbjudas. Det är inte ett krav att varma maträtter kan serveras, förutsatt att matutbudet och förhållandena i övrigt har den allmänna standard som krävs för serveringstillstånd. Gästerna ska i normalfallet kunna beställa och bli serverade vid bordet. Serveringstillstånd medges inte om enbart enklare anrättningar, såsom till exempel smörgåsar, hamburgare eller varm korv med bröd, erbjuds. Det innebär att gatukök, caféer och liknande enklare serveringsställen inte kommer ifråga för serveringstillstånd. Detsamma gäller sådana restauranger, till exempel många hamburgerrestauranger, vars verksamhet i huvudsak är inriktad på barnfamiljer och ungdomar. Prefabricerade maträtter som endast värms upp är inte tillräckligt. (Prop. 2009/10:125 s. 105)

I Göteborgs Stad ställs krav på att den mat som serveras ska uppfylla lagens krav avseende variation och bredd samt att den ska tillverkas av råvaror. Inget särskilt krav ställs på köket, utan det ska vara anpassat för att kunna tillaga den mat som sökanden uppger. Det krävs att en meny lämnas in tillsammans med en redogörelse över hur maten ska tillagas.

Det ska finnas ett lämpligt antal sittplatser i serveringsstället för att möjliggöra matservering.

En registrerad livsmedelanläggning ska vara anmäld. (Prop. 2009/10:125 s. 105)

Efter kl. 23:00 är det tillräckligt med ett något enklare matutbud.

Avser serveringen slutet sällskap eller om den är tillfällig får matutbudet vara något enklare. Något krav på ett eget kök ställs inte, även om det ofta krävs för att kunna kyl- eller varmhålla mat.

Kravet på matservering gäller inte då tillståndet avser provsmakning eller pausservering. Lagstiftaren bedömer att alkoholkonsumtionen då är så pass begränsad att det kan vara motiverat att slopa kravet om matservering.

Lokaler

Ett serveringstillstånd är knutet till en viss fysisk plats. Tillståndet kan inte användas på flera platser. Då krävs det flera tillstånd.

Av 8 kap. 14 § alkohollagen framgår det att ett serveringsställe ska avse ett visst avgränsat utrymme som disponeras tillståndshavaren.

I Göteborgs Stad krävs det att den som ansöker om ett serveringstillstånd har ett gällande hyreskontrakt för lokalen som är avsedd för restaurangverksamhet. Om serveringen avser stadigvarande servering till allmänheten krävs en lokal.

För den som har möjlighet så är det tillåtet att sätta upp en uteservering i anslutning till sin restauranglokal. Att en uteservering ska ligga i anslutning till restauranglokalen innebär att den inte bör ligga på ett längre avstånd än ca en trottoars bredd från lokalen. I

Göteborgs Stad medges inte tillstånd för så kallade satellitserveringar. Om servering ska ske på en uteservering så ska det framgå av ansökan eftersom till exempel serveringstider i restauranglokalen och på uteserveringen kan skilja sig åt. För att få sätta upp en uteservering krävs rätt att disponera marken där uteserveringen står. Oftast innebär det att det ska finnas ett tillstånd som utfärdas av Polismyndigheten.

En lokal som används för servering till allmänheten eller för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd ska vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt (8 kap. 16 § alkohollagen). Det innebär att om den lokala brandskyddsmyndigheten ifrågasätter lokalens brandskydd så kan serveringstillstånd nekas eller återkallas.

Festivaler och liknande arrangemang söker ofta ett tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten. Det krävs då inte att serveringen sker i en lokal. Tillståndshavaren ska fortfarande disponera ett visst avgränsat utrymme. Det innebär att det ska finnas ett tillstånd för offentlig tillställning utfärdat av Polismyndigheten för platsen där arrangemanget äger rum.

För tillståndshavare med lokaler som ligger i anslutning till varandra finns möjlighet att ansöka om ett gemensamt serveringsutrymme, till exempel en så kallad food-court.

Särskilt om vissa tillstånd

Pausservering

Pausservering innebär att tillståndshavaren kan servera starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker under paus i konsert eller föreställning i konsertlokal eller teater. Servering får inte ske innan eller efter konsert eller föreställning. Det finns inget krav på att servera mat.

Provsmakningstillstånd vid tillverkningsstället

Provsmakningstillstånd vid tillverkningsstället innebär att tillverkare kan erhålla ett tillstånd för att erbjuda provsmakning av de alkoholdrycker som tillverkas. Alkoholdryckerna ska tillverkas av råvaror som producerats på tillverkningsstället, eller ”den egna gården”, som det uttrycks i lagtexten. Provsmakning innebär att mycket små mängder ska erbjudas, en matsked eller mindre (ca 1,5 cl) (Prop. 2009/10:125 s. 113). Servering av alkoholdrycker är inte tillåtet.

I Göteborgs Stad har lagens uttalanden om en matsked tolkats som att det bör avse spritdrycker. Mängden för starköl, vin och andra jästa alkoholdrycker bör därför kunna vara större. På Göteborgs Stads webbplats finns uppgifter om mängd för respektive alkoholdryck samt antal enheter som får provas.

För provsmakningstillstånd finns inget krav på matsservering.

Serveringstillstånd för catering till slutet sällskap

Ett så kallat cateringstillstånd innebär att tillståndshavaren ges möjlighet att bedriva serveringen på olika platser. Dock ska tillståndshavaren ha ett eget kök.

En anmälan ska göras till kommunen varje gång då servering sker. Kommunen ska godkänna lokalen.

I Göteborgs Stad bedöms ett cateringstillstånd aldrig kunna gå utanför alkohollagens normaltider, det vill säga kl. 11:00 till kl. 01:00, eftersom kommunen på förhand inte kan avgöra var serveringen kommer att äga rum när tillståndet beviljas.

Kontroll av serveringstillstånd

I Göteborgs Stad bedrivs två typer av kontroller, inre och yttre tillsyn. All tillsyn sker löpande under året och följer de tillsynsplaner som kommunen enligt lag är skyldiga att upprätta (9 kap. 2 § alkohollagen).

Inre tillsyn

Den inre tillsynen bedrivs genom så kallat skrivbordsarbete där olika kontroller av verksamheterna sker. Bland annat används kreditupplysningstjänster för att se om det sker förändringar som inte anmäls till myndigheten.

Tillsynen består också i att remittera andra myndigheter som Polismyndigheten och Skatteverket för att kontrollera så förutsättningarna för serveringstillståndets beviljande fortfarande är uppfyllda.

Yttre tillsyn

Yttre tillsyn innebär att besök görs i verksamheterna, företrädesvis under kvällar och helger då den huvudsakliga alkoholkonsumtionen sker.

Vid yttre tillsyn ska inspektörerna alltid beredas tillträde till restauranglokalen och tillhörande utrymmen. Vid tillsynsbesöket identifierar sig inspektören alltid med tjänstelegitimation. Om en inspektör inte släpps in är det skäl för att ifrågasätta ett serveringstillstånd.

Under ett tillsynsbesök kontrolleras bland annat:

- Att en serveringsansvarig person som är anmäld till tillståndsenheten är på plats.
- Att det råder ordning och nykterhet inne på och utanför serveringsstället.
- Att inga märkbart berusade personer serveras alkoholdrycker eller tillåts vara kvar inne på serveringsstället.
- Att personer under 18 år inte serveras eller tillåts dricka alkoholdrycker.
- Att de alkoholdrycker som serveras är tillåtna, alltså inköpta på rätt sätt.
- Att gäster inte tillåts ta med sig alkoholdrycker in på serveringsstället.

- Att det finns ett fullgott matutbud samt ett tillfredsställande urval av alkoholfria drycker.
- Att kraven för det specifika serveringstillståndet efterlevs, till exempel att det verkligen är ett slutet sällskap om det är vad tillståndet medger eller att serveringstiden inte överskrider.
- Att servering av alkoholdrycker inte sker utanför serveringsytan eller att gäster tillåts lämna serveringsstället med alkoholdrycker.
- Att inga andra personer än de som är anställda av tillståndshavaren eller via ett bemanningsföretag arbetar i serveringsrörelsen.
- Att prissättningen av alkoholdrycker är korrekt samt att gäster inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker.
- Att det inte sker otillåten marknadsföring av alkoholdrycker.
- Att provsmakning inte överskrider tillåten mängd eller antal enheter.

I Göteborgs Stad genomför vi samordnad tillsyn med andra myndigheter, framförallt med Polismyndigheten och Skatteverket, men även miljötillsyn och livsmedelsenheten, Kronofogdemyndigheten, räddningstjänsten, Tullverket, Gränspolisen med flera. Vid samordnad tillsyn så kan det innebära att det är många personer som deltar, men ambitionen från myndigheternas sida är alltid att verksamheten ska störas i så liten utsträckning som möjligt. Att det blir ett visst avbrott i verksamheten är dock oundvikligt.

Sanktioner

En tillståndshavare som inte följer alkohollagens bestämmelser kan meddelas en sanktion. Alkohollagens sanktionssystem följer en trappa där erinran, varning och återkallelse utgör stegen.

Erinran

Är en påföljd som används vid lindrigare förseelser och brister.

Varning

Är en påföljd som används vid allvarliga brister eller då bristerna visserligen är lindriga men upprepade.

Återkallelse

Kan användas då varning redan meddelats utan att rättelse sker eller vid grova överträdelser. Återkallelse kan även ske direkt då förutsättningarna för tillståndets beviljande inte längre är uppfyllda, till exempel att rätten att disponera lokalen inte längre föreligger.

Folkölsförsäljning

Folköl är öl som överstiger 2,25 volymprocent, men inte 3,5 volymprocent.

Folkölsförsäljning får ske antingen genom detaljhandel i butiker (5 kap. 5 § alkohollagen) eller genom servering (8 kap. 8 § alkohollagen).

En anmälan ska göras till kommunen och försäljningen får inte påbörjas förrän anmälan har lämnats in. Till anmälan ska bifogas ett egenkontrollprogram som beskriver hur verksamhetsinnehavaren ser till så att alkohollagens bestämmelser efterlevs.

Till anmälan ska också bifogas en livsmedelsregistrering då det är ett krav för att få bedriva folkölsförsäljning.

För att få sälja folköl så ska också ett fullgott matutbud erbjudas. Tillverkare av folköl får bedriva folkölsförsäljning genom detaljhandel utan krav på matförsäljning om försäljningen sker vid tillverkningsstället eller genom så kallad kringförsäljning.

Försäljningen ska bedrivas i lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel.

Göteborgs Stad bedömer att folkölsförsäljning inte får ske från food-trucks och liknande verksamheter. De är varken transportmedel eller utgör lokaler eller andra utrymmen i byggnader.

Den som har ett serveringstillstånd får servera folköl utan att anmäla försäljningen.

Kontroll av folkölsförsäljning

Kontroll av folkölsförsäljning sker genom yttre tillsyn. Vid besöken kontrolleras bland annat att ordning och nykterhet råder, att försäljning till märkbart berusade personer eller personer under 18 år inte sker och att serveringsstället eller butiken har ett fullgott matutbud.